

REPORTAGE ■ Vi tog til byen Musa Qala, hvor Taleban har haft sin hovedstad de sidste seks år, for at se, hvad der venter afghanerne i resten af landet.

I Musa Qala har Taleban regeret længe

NANNA MUUS STEFFENSEN

MUSA QALA - Chefen for de danske styrker i Musa Qala vidste, at den var helt gal, da danskerne med et fejlagtigt luftangreb smadrede byens største moské i 2006.

Lars Ulslev Johannesen undskyldte over for det lokale råd af stammeledere. Han forsikrede, at angrebet på byens helligste bygning var en fejl, og lovede at bygge en ny moské. Det beskriver Lars Ulslev Johannesen i bogen *De danske tigre* fra 2008. Men de lokale ledere lod sig ikke formilde, og beskeden til danskerne var klar: Forlad Musa Qala.

En ny moské med en stor, grøn kuppel blev opført, og i dag blaftrer Talebans hvide flag fra dens top.

Lige fra begyndelsen gik det ikke som forventet, da danskerne kom til ørkenbyen Musa Qala langt nordpå i Helmand-provinsen. Soldaterne havde regnet med, at det ville tage et døgn at køre de 70 kilometer fra lejren Camp Bastion gennem den stenede ørken til Musa Qala, men det tog næsten en uge på grund af de mange kampe undervejs.

Jeg er kommet til Musa Qala ad samme vej gennem ørkenen, 15 år efter at de danske soldater kom hertil, og seks år efter at Taleban de facto gjorde byen til sin hovedstad.

I solopgangen samler landmænd høsten ind på ørkenens opiumsmarker. Taleban, som tjener styrende på den ulovlige opium, har truet med at slå ned på produktionen, men foreløbig ikke sat handling bag ordene. Nomadefolkene tungtpakkede kameler sparkes støv op, og i landsbyerne går til-dækkede kvinder igennem sandfarvede gyder.

Danskerne kom til Musa Qala i juli 2006 for at afløse britiske soldater, men endte med at måtte forskanse sig sammen med briterne i distriktshovedkvarteret midt i byen, som blev omringet af Taleban. De blev angrebet dagligt, og efter flere fejlslagne forsøg lykkedes det danskerne at komme ud igen efter fem uger. Senere indgik stammerådet en aftale med Taleban, som gav briterne fri passage til også at forlade byen.

USA bombede efterfølgende basen med distrikts-hovedkvarteret, så Taleban ikke kunne bruge det, men felthospitalet, hvor de sårede danskere blev behandlet under Talebans belejring, står stadig.

Det seneste år er flere end 10.000 talebanere blevet behandlet på stedet, ifølge hospitalschefen. I dag kommer Musa Qalas nye generation til verden her.

For bare få måneder siden var det umuligt for en vestlig journalist at rejse til Musa Qala. Nu, hvor Taleban har indtaget hele landet, og krigen er slut, er jeg rejst hertil for at se, hvad der venter afghanerne i resten af landet, når Taleban får konsolideret sin magt.

KVINDERNE PÅ FØDESTUEN

Fødestuen på det gamle felthospital består af et enkelt rum, hvor 10-15 kvinder nedkommer hver dag. Der er tre jordemødre ansat, og med undtagelse af nogle timer om formiddagen er der én på vagt ad gangen.

Denne morgen går fem-seks kvinder i fødsel på samme tid. For enden af fødestuen ligger en ung kvinde på det støvede gulv med et smertestillende drop i hånden. Hun kalder på Allah i smerte, men ikke højlydt, som om hun er bange for at forstyrre. Ud af hendes skød stikker en barnenumse. Den har en mørkilla farve.

»Hun er cirka syv måneder henne. Barnet ligger i underkropsstilling,« konstaterer jordemoderen Zubaida.

20-årige Fawzia er også gået i fødsel. Hun har en flagrende rød kjole på og går omkring med museskridt, imens vevne tager til. Det er hendes første barn, som er på vej. En strøm af kvinder med store gravide maver kommer ind og ud af lokalet for at få undersøgt, hvor meget de har åbnet sig. Der er kun én sengeplads, så de fleste må lægge sig på gulvet eller stå op foran jordemoderen. Hun tager en gummihandske på og tjekker den ene. Ny gummihandske, den tredje.

Fødestuens udstyr består af barberblade til at skære navlestrengene over, noget smertestillende samt gummihandsker, som ligger i en papkasse med FN-logo. Ligesom resten af Afghanistans sundhedssektor har klinikken været drevet af støtte fra internationale donorer. Kvinder i byer som Lashkar Gah og Kabul har de seneste to årtier haft mulighed for at tage en uddannelse og gå på arbejde, men ikke landsbykvinderne i Helmand.

Fawzia i den røde kjole kommer op at ligge på

en orange briks. Hun vander sig, og nu sker der noget hos kvinden på gulvet, som er syv måneder henne. Jordemoderen Zubaida maser sig vej gennem de ældre damer, pårørende til andre fødende, som er stimlet sammen rundt om kvinden.

Zubaida bringer barnet til verden: Det er en pige. Hun pakker hende ind i et tørklæde og suger slim ud af de for tidligt fødte lunger. Forsigtigt giver hun hjertemassage med to fingre i blodindsmurte gummihandsker.

»Hun har brug for ilt. Vi har ikke noget ilt,« siger Zubaida. Hun pakker pigen ind i et tørklæde og sender hende med en sygeplejerske over til mændenes afdeling på det kønsopdelte hospital. Her er der nogle gange strøm. Men ingen svarer sygeplejerskens kald efter en mandlig læge. Hun lægger pigen tilbage i et hjørne af fødeklinikken og forsvinder for at finde en hånddrevne iltpumpe.

TIL MØDE PÅ GYMNASIET

75 procent af den tidligere afghanske regerings udgifter blev ifølge Verdensbanken dækket af udenlandske donationer før Talebans magtovertagelse. Nu er støtten fra det internationale samfund indstillet, og USA har indefrosset den afghanske centralbanks værdier.

Det betyder at lærere, jordemødre og sygeplejersker over hele landet ikke har fået løn i flere måneder.

Gul Khan er lærer på en af de 14 skoler for drenge i Musa Qala og omegn. Der er ingen skoler for

piger. Om morgenen, inden han tager på arbejde, underviser Gul Khan sine døtre i Koranen og lærer dem at læse og skrive.

»Det er aldrig faldet dem ind, at de skulle gå i skole,« siger Gul Khan. Han er kørt fra sin landsby ind til byen, hvor Taleban har indkaldt alle distriktets lærere til møde.

En anden lærer, Abdul Halim Sadaqat, har også døtre derhjemme. Bliver de misundelige, når deres brødre tager i skole om morgenen, spørger jeg. »Nej, de har været vant til det gennem lang tid. De tænker slet ikke på, at de selv vil gå i skole,« siger Abdul Halim Sadaqat.

Mødet bliver afholdt på det eneste gymnasium i distriktet. På lærerværelset er de forsamlede lærere alle islamisk lærte, mullaher, med turbaner på hovedet. Haji Bakht Jamal er ansvarlig for uddannelse i Musa Qala. Han erkender, at der mangler lærere til at undervise i andet end islam. Og så har han problemer med at tiltrække kvindelige lærere til Musa Qala.

»Folk der bor i Lashkar Gah, især kvinder, har ikke haft lyst til at komme hertil for en lærerløn,« siger han.

»Der har været kampe lige til det sidste her. Ingen var villige til at risikere deres liv for at undervise.«

Selvom Musa Qala har været under Talebans kontrol i flere år, har kampene forhindret den lokale administration i at etablere det ideelle islamiske system, som Haji Bakht Jamal ønsker sig.

Det er Taleban-regeringens officielle linje, at piger og drenge har lige ret til undervisning, så længe det sker i overensstemmelse med islamiske og kulturelle værdier. Nogle steder går piger stadig i gymnasiet, men Taleban har egentlig forbudt de store piger at gå i skole, indtil passende islamiske rammer er på plads.

»Nogle af den tidligere regerings skolebøger går imod vores styreform og promoverer demokrati og den slags. Det kan vi ikke acceptere,« siger Haji Bakht Jamal.

SHARIADOMSTOLEN

Taleban har skrottet republikkens forfatning, og nu skal islamisk lov, sharia, følges. Det er de allerede vant til i Musa Qala. Selvom straffen kan være hård, anses shariadomstolene for at være effektive og ukorrupte i modsætning til retsvæsenet under den tidligere administration.

»Hvis Taleban dømmes en mand til fængsel, så sender de ham bare ud af retssalen med en note i hånden. Så tager han selv over til fængslet og melder sig,« siger en talebaner. Frygten for Taleban virker i sig selv afskrækkende, må man forstå.

Shariadomstolen i Musa Qala samarbejder med to andre retsorganer: et råd af handelsfolk, som afgør sager af økonomisk karakter, samt et råd af stammeældere, som afgør stridigheder mellem familierne. De to råds afgørelser bliver sendt til shariadomstolen, som skal godkende dem. Afgørelser kan ankes til højere instanser i Lashkar Gah, provinshovedstaden i Helmand.

Dommer Abdul Satar sidder på gulvet med sine to dommerkolleger i det lyserøde retslokale i Musa Qala. De skal finde en løsning på en sag, hvor faderen til en ung kvinde er utilfreds med den medgift, han har fået af gommen. Han indgik aftalen med gommens far, som er død nu, for mange år siden, mens det unge par var børn.

»Din datter skal give dig fuld magt til at træffe beslutning om medgiftens størrelse,« siger Abdul Satar til brudens far, inden en ny retsdag bliver sat.

»Islam giver kvinder de samme rettigheder som mænd,« siger dommeren.

Kvinder og mænd i storbyerne frygter, at Taleban vil genindføre de samme straffe, som bevægelsen benyttede i sit styre fra 1996 til 2001: stening, piskning, afhugning af hænder. Har disse former for straf også en plads i Talebans emirat anno 2021?

»Om straffen er fængselsdom eller pisk, afhænger af loven. Når en forbrydelse er klar og bevist, så går vi til sharialoven og finder den korrekte staf, og så takserer vi den straf, som sharia foreskriver. Vi beslutter ikke noget selv,« svarer dommeren.

TILBAGE PÅ HOSPITALET

På hospitalet ligger bylten med den for tidligt fødte pige stadig på en smal seng i et hjørne. Jordemoderen Zubaida åbner tørklædet og tjekker pigens puls. Hun ser mig i øjnene og ryster på hovedet:

»Død.«

Ved siden af er Fawzia i fødsel. Zubaida må kravle op på briksen for at skubbe på barnet i maven.

»Pres,« siger den kommende bedstemor og stryger sin datter over håret. Endnu en pige bliver bragt til verden i Musa Qala.

En pige kommer til verden på hospitalet i Musa Qala, hvor sårede danske soldater i sin tid blev behandlet. Foto: Nanna Muus Steffensen

SATELLIT

Få en baby

På Cambridge University har kvindelige studerende længe kunnet tage lektioner i Samtykke og Sexchikane. Som led i undervisningen får de nu også mulighed for at lære om fertilitet. Den nye leder af universitetets Murray Edwards College, den 69-årige Dorothy Byrne, mener, at unge kvinder i dag får masser af undervisning i prævention, hvorimod fertilitet er blevet tabu. Konsekvensen er, at mange kvinder ikke får de børn, de egentlig havde håbet på at få, siger hun til The Sunday Times.

I 2011 fik kvinder i England og Wales i gennemsnit 1,92 børn. Det tal er i 2021 faldet til 1,53 børn.

»Unge kvinder får at vide, at de skal gøre det godt i skolen, få sig en uddannelse, skabe sig en succesfuld karriere og være smukke. Konsekvensen er, at mange glemmer at få en baby,« siger Byrne, der selv fik sin eneste datter som 45-årig ved hjælp af fertilitetsbehandling.

Hun forklarer, at formålet med fertilitetsundervisningen er at ruste de unge

kvinder til at træffe den rigtige beslutning i tide.

Katherine O'Brien fra British Pregnancy Advisory Service, en NGO, der rådgiver om graviditet og abort, påpeger dog over for HuffPost UK, at det ikke er kvinderne, der er problemet. Det er fraværet af mænd under 40, der er villige til at få børn.

Ifølge HuffPost har Cambridge University dog ingen aktuelle planer om fertilitetstimer for de mandlige studerende. *rod*

11 næstformænd

Tirsdag i denne uge gik 450 nyalgte parlamentarikere i gang med deres lovgivende arbejde i Statsdumaen, det russiske underhus. Ifølge en hel del iagttagere er der tale om en forholdsvis ligegyldig beskæftigelse, da Dumaen alligevel altid støtter Kremles dagsorden. Men selv går de nyalgte højtideligt til værks, og tirsdag udd pegede de ikke færre end 11 næstformænd for parlamentet.

Syv af dem kommer fra magtpartiet Forenet Rusland, der har sat sig på 324 pladser i Dumaen, svarende til 72 procent. De

fire andre næstformænd er medlemmer af fire oppositionspartier, som i teorien skal opponere mod de magthavende, men i praksis fungerer som Vladimir Putins støttepartier.

Alle disse politikere bliver anført af Vjatjeslav Volodin fra Forenet Rusland, der blev genvalgt som Duma-formand.

Han er blandt andet berømt for at have sat lighedstegn mellem Rusland og Putin: »Hvis Putin er væk, er Rusland også væk,« sagde Volodin i 2014, da han endnu var præsidentens vicestatschef.

Da han to år senere skiftede job og blev Dumaens formand, blev det af mange set som en degradering, fordi man i Rusland har mest indflydelse, når man arbejder i Putins stab - og ikke i landets parlament. *ankaz*

Redningsplan

Det er fire måneder siden, at israelerne tog afsked med Benjamin Netanyahu som premierminister. Efter 12 uafbrudte år ved magten blev han væltet af en koalition af otte partier fra det yderste venstre til et godt

stykke ud på højrefløjen. Nu er den højreorienterede Naftali Bennett premierminister, og om et års tid vil posten automatisk overgå til centrum-venstremanden og udenrigsminister Yair Lapid. Den konstellation kan kun mislykkes, lød det fra Likud, Netanyahu parti, efter valget. Men som tiden er gået, er Likud blevet mindre kækk.

»Hvis ikke vi får lavet en seriøs selvran-sagelse, vil vi være i opposition i mange år endnu,« lød det i mandags fra Likuds Yuli Edelstein, tidligere formand for Knesset.

Ifølge Edelstein kan Likud stadig nå at redde Israel fra Yair Lapid's venstrefløjs-vælde ved at indgå en aftale med Naftali Bennett og de øvrige partier på højrefløjen.

Edelstein forestiller sig ikke, at det er muligt med Netanyahu som formand, og foreslår sig selv. Det er vælgernes dog næppe med på. En meningsmåling foretaget af Channel 12 i tirsdags viste en opbakning blandt Likud-vælgere på 86 procent til Netanyahu og sølle seks procent til Edelstein. Men der er selvfølgelig heller ikke faldet dom i Netanyahu's verserende korruptionssager endnu. *kleit*

I USA taler man om Den Store Tech-exodus eller 'Texit', fordi flere af virksomhederne fravælger Californien til fordel for Texas.

Texit

Før rejste USAs iværksættere og it-talenter altid mod vest, men nu går trafikken den modsatte vej, og der er fart på.

I USA taler man om Den Store Tech-exodus eller 'Texit', fordi flere af virksomhederne fravælger Californien til fordel for Texas. I sidste uge var det Elon Musk, der kunne meddele, at Tesla ville flytte sit hovedkvarter fra hjertet af Silicon Valley til Austin. Musk var angiveligt træt af at slås

med de californiske myndigheder - om coronarestriktioner på Tesla-fabrikken, som Musk insisterede på at holde åben, men også om flere mænd af statens mange krav og regler for virksomheder.

Oracle og Hewlett Packard er også flyttet til Texas, ligesom Apple har bygget en ny afdeling i Austin. Samlet huser Texas nu 114 af de i alt 265 selskaber, der har flyttet deres hovedkvarter fra Californien i de seneste tre år.

Boligpriserne er i sig selv en god grund til at flytte: San Francisco-området har landets højeste, og ikke engang velbetalte it-ansatte har længere råd til at bo der. Californien kan også bryste sig af USAs højeste indkomstskat, mens Texas slet ingen har. Endelig har pandemien vist, at dyre kontorlokaler i mange tilfælde kan erstattes af Zoom-møder og telefonopkald. Men udflytterne kan godt forberede sig på et kultursammenstød. Langt de fleste af dem stemmer demokratisk, mens Texas er en overvældende republikansk stat, som endda har rykket sig yderligere mod højre i de seneste måneder, blandt andet med den seneste antiabortlovgivning.